

Котюк О.І.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

МЕТА, ФАКТИЧНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПІДСТАВИ ОДНОЧАСНОГО ДОПИТУ ДВОХ ЧИ БІЛЬШЕ ВЖЕ ДОПИТАНИХ ОСІБ ПОТРЕБУЮТЬ УТОЧНЕННЯ

У статті на основі розмежування загальнонаукових категорій «мета» та «завдання» запропоновано уточнені підходи щодо визначення мети, завдань та фактичних і процесуальних підстав одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб й вносяться пропозиції щодо внесення відповідних змін до КПК України.

Ключові слова: одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб, очна ставка, мета, завдання, істотні розбіжності, фактичні підстави, процесуальні підстави.

В статті на основі розграничення общенаукових категорій «цель» и «задачи» предложено уточненныe подходы к определению цели, задач, фактических и процессуальных оснований одновременного допроса двух и более ранее допрошенных лиц и вносятся предложения по внесению соответствующих уточнений в УПК Украины.

Ключевые слова: одновременный допрос двух и более ранее допрошенных лиц, очная ставка, цель, задачи, существенные противоречия, фактические основания, процессуальные основания.

Згідно з ч. 9 ст. 224 Кримінального процесуального кодексу України «слідчий, прокурор має право провести одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях» [1, с. 117], і розглядається ця слідча дія як різновид допиту.

Дослідженню цієї слідчої дії приділяли увагу такі вчені як А.Я. Дубинський, Н.М. Калинюк, М.В. Салтевський, В.П. Шибіко тощо. Однак у їхніх працях увага до необхідності розмежування мети та завдань цієї слідчої дії

не приверталася, не проводилося ними й розмежування фактичних і процесуальних підстав її проведення та не давалося їх визначення й перелік. Що ж до висловлених в літературі міркувань щодо окремих аспектів цієї проблеми, то вони у більшості випадків є суперечливими. Більше того, з прийняттям чинного КПК України підходи до розуміння сутності цієї слідчої дії дещо змінилися. Як наслідок її традиційна назва «очна ставка» у ньому не використовується взагалі, а законодавчо визначена її мета виглядає спірною.

Все це зумовлює необхідність аналізу та врахування висловлених з цього приводу міркувань вчених та внесення відповідних пропозицій щодо удосконалення наукових підходів до визначення сутності, мети та завдань цієї слідчої дії, а також розмежування та визначення її фактичних і процесуальних підстав, що має практичне значення при її проведенні. Розв'язання зазначених завдань і є метою даної публікації.

Як відомо, до прийняття чинного КПК України одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб визнавався окремою слідчою дією, яка іменувалась очною ставкою, а в історичному аспекті – як «зводи», «зводи́ни» [2, с. 134] тощо.

Зокрема, згідно з нормами Руської Правди, коли вкрадена річ була виявлена в особи, яка заперечувала недобросовісність її придбання, то власник мав право звернутися до неї з вимогою: «пойди на свод, где есть взял». Якщо володілець називав особу, у якої він придбав цю річ, то він із власником йшов до неї і тепер вже ця особа повинна була вказати, у кого вона її придбала і так «звід» відбувався доти, доки не знаходили того, хто не міг пояснити, яким чином вкрадена річ потрапила до нього, що давало підстави визнати його винним у її викраденні. Часто очна ставка поєднувалася з тортурами. Зокрема, згідно з Судебником Івана III 1497 р., якщо обвинувачений в скоєнні злочину в результаті тортур оговорував кого-небудь, то його доставляли до суду, ставили на очну ставку з обвинуваченим і катували. Про можливість «...и с купцы ставити, с очей на очи, и с очных ставок пытать...» йшлося і в Соборному уложенні 1649 р.

Очна ставка визнавалася і радянським законодавством. Так, згідно зі ст. 163 КПК УСРР 1923 р. «...у випадку потреби слідчий влаштовує очну ставку між свідками». А згідно зі ст. 290 «свідок може бути допитаний повторно у присутності інших свідків або поставлений з ними на очну ставку».

Варто при цьому зазначити, що у правових актах визначення очної став-

ки не давалось, що ж до вчених, то ними вона визначається як слідча дія, що становить собою: одночасний допит віч-на-віч двох раніше допитаних осіб (свідків, потерпілих, підозрюваних, обвинувачених), у показаннях яких є істотні суперечності щодо обставин справи, які мають значення для її правильного вирішення [3, с. 400]; сумісний (поперемінний) допит двох раніше допитаних осіб про обставини справи, стосовно яких на попередніх допитах ними були дані суперечливі показання [4, с. 267–269]; допит двох раніше допитаних осіб у присутності один одного з приводу істотних суперечностей у їхніх показаннях [5, с. 13]. І в цілому ці визначення правильні. Але явно хибним є висновок, що очна ставка – це «проведення допиту віч-на-віч» [6, с. 210]. Адже як правило традиційний допит проводиться слідчим віч-на-віч з допитуваною особою, крім випадків, коли він з процесуальних або тактичних міркувань запрошує до участі у ньому інших осіб. Що ж до поняття «зводи́ни віч-на-віч», то ним підкреслюється, що слідчий зводить віч-на-віч осіб, у показаннях яких є розбіжності. А оскільки таких осіб, крім слідчого, має бути як мінімум дві, то такий допит аж ніяк не може бути допитом віч-на-віч. Не випадково С. Ожегов, слушно зазначає, що очна ставка – це не просто одночасний, а перехресний допит двох чи більше осіб з метою перевірки їхніх показань [7, с. 393]. Та й психологічна атмосфера очної ставки у порівнянні зі звичайним допитом є складнішою, що зумовлене самим фактом участі у ній кількох її учасників, у показаннях яких є розбіжності, і, як наслідок конфліктністю ситуації, яка може варіювати від спокійної суперечки з приводу правильності того чи іншого твердження, до гострої сварки.

У КПК України 1960 року, очна ставка була передбачена ст. 172 згідно з якою «слідчий вправі провести очну ставку між двома раніше допитаними особами, в показаннях яких є суперечності».

Підставою для визнання очної ставки окремою слідчою дією було й те, що допит і очна ставка були розмежовані й передбачені різними главами цього кодексу. Зокрема: гл. 14 – «Допит свідка і потерпілого», а гл. 15 – «Очна ставка. Пред'явлення для впізнання», що тлумачилося як самостійність очної ставки, її відмінність від допиту, а також її схожість з пред'явленням для впізнання.

Що ж до вчених, то вони зазначали, що про самостійність очної ставки як слідчої дії свідчили: а) її особлива процесуальна мета; б) поєднання в ній різних методів пізнання; в) особливі процесуальні умови, порядок і тактика її проведення; г) своєрідна психологічна атмосфера, яка відзначається можливістю виникнення конфліктної ситуації між допитуваними, а також не тільки позитивного, а й негативного впливу одного учасника на позицію іншого; г) особлива форма фіксації її результатів [8, с. 198].

Що до КПК України 2012 р., то, як вже зазначалось, у ньому очна ставка самостійною слідчою дією не визнається і розглядається як різновид допиту. Варто звернути увагу й на те, що якщо раніше очна ставка як правило розглядалась як допит лише двох раніше допитаних осіб, то згідно з ч. 9 ст. 224 чинного КПК України таких осіб може бути й більше, що є правильним як з процесуальних, так і з тактичних міркувань.

Важливим у цій нормі є й те, що у ній визначена мета очної ставки, яка до цього у правових актах не визначалась. Що ж до вчених, то вони як правило притримувались погляду, що очна ставка проводиться з метою усунення суперечностей у показаннях раніше допитаних осіб [9, с. 235; 10, с. 292; 11, с. 162]. Але з таким підходом погоджуються не всі. Зокрема, В.П. Шибіко, зазначає, що метою очної ставки є перевірка правдивості раніше одержаних показань [3, с. 400]. Подібного погляду притримувався й М. Салтевський, який зазначав, що основну мету очної ставки не можна зводити до простого вирішення існую-

чих суперечностей в показаннях раніше допитаних осіб, оскільки вона полягає у встановленні дійсного стану речей і виявленні сутності цих суперечностей [8, с. 199]. Іноді мету очної ставки визначають і як: встановлення чий показання відповідають фактичним обставинам справи [12, с. 63]; отримання і фіксація показань про обставини, що мають значення для правильного вирішення кримінальної справи [13, с. 334]; перевірка правдивості раніше одержаних показань [14, с. 247]; встановлення істини щодо обставини, з приводу яких є розбіжності у показаннях [15, с. 15–16]; усунення суперечностей і встановлення об'єктивної істини [16, с. 618] тощо.

Водночас, як офіційне визначення мети очної ставки у ч. 9 ст. 224 КПК 2012 р., так і у запропонованих її визначеннях вченими є спірним. І зумовлене це насамперед тим, що вчені поняття «мета» і «завдання» як правило ототожнюють. Як наслідок вони іноді змушені при цьому вирізняти «основну» або «загальну» мету, що з логічного погляду дає підстави для висновку, що є ще якась інша – не основна мета. Так, М. Салтевський зазначав, що «загальна мета очної ставки може конкретизуватися в двох напрямках: 1) допомога в подоланні сумлінної помилки і 2) викриття неправди допитуваного. Відповідно до цього очну ставку допустимо використовувати для викриття неправдивого алібі, інсценування злочину, смообмови, обмови одного допитуваного іншим тощо» [8, с. 199].

Якщо ж брати до уваги, що мета – це ідеальне передбачення бажаного результату, на досягнення якого спрямовані дії людини і, як наслідок, вона завжди одна, то стає очевидним, що у кожному з наведених підходів йдеться не про мету очної ставки, а про окремі її завдання. І саме завдання, яких як правило багато, можуть бути і основними, і загальними. Що ж до мети, то слідчої дії, то вона завжди одна і являє собою завчасно уявлений кінцевий її результат, який впливає з самої сутності цієї слідчої дії.

Крім того, оскільки фактично у показаннях різних осіб розбіжності є завжди, то очна ставка проводиться для з'ясування причин істотних розбіжностей у показаннях. А оскільки поняття «істотні розбіжності» (суперечності) законом не визначене, то його тлумачать як відомості, що можуть впливати на правильність пред'явленого обвинувачення і кінцевого вирішення справи в суді чи на постанову про припинення кримінальної справи [17, с. 79] або як відомості про одні і ті ж події, факти, явища, які заперечують одні одних [18, с. 334].

Проте при цьому важливо врахувати, що у кримінальному провадженні мають значення й не будь-які істотні розбіжності у показаннях, а лише розбіжності з приводу тих обставин вчиненого злочину, які є предметом доказування. І такий висновок впливає не тільки з суті цієї слідчої дії, а й зі змісту абзацу другого ч. 9 ст. 224 згідно з яким «викликаним особам по черзі пропонується дати показання про ті обставини кримінального провадження, для з'ясування яких проводиться допит, після чого слідчим, прокурором можуть бути поставлені запитання. Особи, які беруть участь у допиті, їх захисники чи представники мають право ставити одна одній запитання, що стосуються предмета допиту».

Крім того, при визначенні поняття «істотні розбіжності у показаннях» варто було б акцентувати увагу не тільки на їх змістовному, а й на процесуальному аспекті, урахування якого дає підстави для висновку, що істотними розбіжностями у показаннях є ті, що можуть впливати на прийняття не тільки кінцевих, а й проміжних процесуальних рішень у кримінальному провадженні.

Варто звернути увагу й на те, що метою проведення очної ставки не є й: усунення суперечностей у показаннях раніше допитаних осіб; перевірка правдивості раніше одержаних показань; встановлення істини щодо обставини, з приводу якої є розбіжності у показаннях, оскільки ці обставини можна і усу-

нути, і перевірити, і встановити й іншим шляхом, а тому в межах очної ставки їх можна розглядати лише як окремі її завдання.

Що ж до переліку самих цих завдань, то ними є не тільки з'ясування причин розбіжностей у показаннях раніше допитаних осіб, а й: перевірка правдивості даних на попередніх допитах показань її учасників; викриття неправдивості показань одного з допитуваних; викриття обмови однією особою іншої або самообмови; допомога в подоланні добросовісної помилки, допущеної у раніше наданих показаннях; викриття надуманого алібі або інсценування злочину; перевірка зібраних та отримання нових фактичних даних; здійснення позитивного психологічного впливу на недобросовісного учасника процесу; зміцнення вольових якостей і позиції добросовісного учасника процесу; отримання додаткових відомостей про особисті якості допитуваних осіб; встановлення істини щодо обставини, з приводу якої є розбіжності у показаннях; отримання нових фактичних даних про ті епізоди злочину, про які раніше відомо не було; перевірка та оцінка слідчих версій тощо.

Водночас є очевидним, що оскільки кожне з цих завдань може бути розв'язане й без проведення очної ставки, то вони не можуть бути метою цієї слідчої дії. Але і з процесуального, і з тактичного погляду для слідчого важливою є саме наявність розбіжностей у показаннях, оскільки вони свідчать про те, що істина щодо конкретних обставин вчиненого злочину не встановлена. І часто навіть немає значення їх причина. Адже підозрюваний чи обвинувачений як правило не погоджується з показаннями інших осіб. І причини розбіжностей їхніх показань з показаннями інших осіб і для слідчого, і для суду у більшості випадків є очевидними. Нерідко від показань свідків та підозрюваного відрізняються й показання потерпілих, що зумовлене і наслідками скоєного щодо них злочину, і особливостями їхнього процесуального статусу. А якщо

так, то чи зобов'язує слідчого наявність означених розбіжностей для з'ясування їх причин проводити ще й очну ставку? І зовсім інша справа, коли слідчий має справу з розбіжностями у показаннях свідків. Адже встановлення того, хто з раніше допитаних осіб давав неправдиві показання зумовлює для слідчого необхідність прийняття відповідних рішень, як процесуальних (наприклад, щодо притягнення особи до відповідальності за надання завідомо неправдивих показань), так і тактичних (наприклад, щодо висування відповідних версій та проведення додаткових слідчих (розшукових) дій).

От тому, хоча встановлення причин розбіжностей у показаннях раніше допитаних осіб для слідчого і є важливим завданням, все ж для нього воно є не головним, оскільки воно має тактичний характер, і насамперед тому, що наявність таких розбіжностей не дає йому підстав вважати істину щодо конкретних обставин встановленою, а розслідування завершеним. А з урахуванням цього стає очевидним, що для слідчого головним завданням є не стільки з'ясування причин цих розбіжностей, скільки встановлення істини щодо обставин вчиненого злочину, з приводу яких у показаннях раніше допитаних осіб є розбіжності. От тому й метою очної ставки є не з'ясування обставин, що мають значення для справи, і не з'ясування причин розбіжностей у показаннях, і не подолання цих розбіжностей шляхом встановлення та усунення їх причин, оскільки розв'язання цих завдань має тактичний характер. З процесуального ж погляду для слідчого головним є необхідність отримання додаткових фактичних даних на користь встановлення істини щодо обставин, які є предметом доказування і щодо яких у показаннях раніше допитаних осіб виявлені розбіжності.

З урахуванням зазначеного, метою одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб є отримання додаткових фактичних даних, які свідчать про істинний перебіг обставин вчиненого злочину,

які належать до предмету доказування, і щодо яких у показаннях раніше допитаних осіб наявні істотні розбіжності. Саме це і є фактичною підставою для проведення цієї слідчої дії. Хоча при цьому можуть розв'язуватись й окремі як процесуальні, так і тактичні завдання, що зумовлюються конкретною слідчою ситуацією.

Більше того, при прийнятті рішення про проведення очної ставки слідчий повинен прогнозувати й можливість її негативних наслідків, і, зокрема, виникнення конфліктної ситуації між допитуваними особами, негативного впливу одного з них на іншого, і як наслідок, зміни показань тим її учасником, який до цього говорив правду. Саме тому слідчий має право провести очну ставку лише з тактичних міркувань, але не зобов'язаний її проводити в обов'язковому порядку, якщо вважає це недоцільним [1, 66].

Зокрема, не рекомендується проводити очну ставку: 1) між особами, кожна з яких дає завідомо неправдиві показання; 2) якщо є обґрунтовані дані про те, що особи з якими має проводитись очна ставка домовились давати неправдиві показання; 3) з участю підозрюваного, який частково визнає свою вину, але є схильним на зміни показань; 4) між особами, з яких той, хто дає правдиві показання перебуває у матеріальній, родинній або іншій залежності від іншого учасника; 5) коли один з її учасників відмовляється давати показання в присутності іншої особи; 6) між неповнолітньою і дорослою особами, якщо є підстави вважати, що доросла особа негативно вплине на показання неповнолітнього тощо.

З огляду на це, слушним є висновок, що рішення про проведення очної ставки може бути визнане обґрунтованим за наявності не однієї, а кількох умов, зокрема: 1) наявності розбіжностей у показаннях; 2) їх істотності; 3) можливості, використовуючи показання одного з її учасників продемонструвати іншому помилковість або неправдивість його показань і тим самим спонукати його до виправлення помилки або від-

мови від брехні [19, с. 260–272], а також впевненості слідчого у тому, що за наслідками такого допиту особа, яка давала правдиві показання не відмовиться від них, а ознайомлення недобросовісного учасника процесу з показаннями особи, яка дала правдиві показання, викликаной з ним на очну ставку не зруйнує загального тактичного плану слідчого.

От тому фактичною підставою очної ставки є не наявність істотних розбіжностей у показаннях раніше допитаних осіб, а наявність підстав розраховувати на можливість отримання додаткових фактичних даних щодо істинного перебігу обставин скоєного злочину, які входять до предмету доказування. Що ж до з'ясування причин цих розбіжностей як і їх подолання саме шляхом одночасного допиту цих осіб, то ці завдання мають не процесуальний, а тактичний і, відповідно, ситуативний характер.

Що ж до процесуальних підстав одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, то ними є: 1) наявність цієї слідчої дії в КПК, як одного із передбачених законом засобів розв'язання завдань кримінального провадження; 2) наявність відкритого кримінального провадження; 3) наявність повноважень слідчого або прокурора на проведення очної ставки у цьому кримінальному провадженні; 4) наявність результатів попереднього допиту осіб у показаннях яких є істотні розбіжності щодо обставин вчиненого злочину, які належать до предмету доказування.

Викладене дає підстави для таких висновків:

1) при проведенні одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб не-

обхідно розрізняти його мету та завдання і саме його мета є фактичною підставою його проведення;

2) зокрема, метою одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб є отримання додаткових фактичних даних, які свідчать про істинний перебіг обставин вчиненого злочину, що належать до предмету доказування, щодо яких у показаннях раніше допитаних осіб наявні істотні розбіжності;

3) завдань одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб як правило може бути декілька, причому вони можуть бути як процесуального, так і тактичного змісту, що зумовлюється конкретною слідчою ситуацією;

4) процесуальними підставами одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб є: а) наявність цієї слідчої дії в КПК, як одного із передбачених законом засобів розв'язання завдань кримінального провадження; б) наявність відкритого кримінального провадження; в) наявність повноважень слідчого або прокурора на проведення даної слідчої дії у цьому кримінальному провадженні; г) наявність результатів попереднього допиту осіб, у показаннях яких є істотні розбіжності щодо обставин вчиненого злочину, які належать до предмету доказування;

5) перше речення ч. 9 ст. 224 КПК України мало б бути сформульоване так: «Слідчий, прокурор має право провести одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб, у показаннях яких наявні істотні розбіжностей щодо обставин, які належать до предмету доказування, з метою встановлення додаткових фактичних даних щодо істинного перебігу цих обставин».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 376 с.
2. Словарь української мови. Упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко: В 4 т. – Т. 2. – К.: Наук. думка, 1996. – 588 с.
3. Шибіко В. П. Очна ставка / В. П. Шибіко // Юридична енциклопедія: В 6 т. – Т. 4. – К.: Укр. енцикл., 2002. – 720 с.
4. Специализированный курс криминалистики. Учебник // Отв. ред. М. Салтевский – К.: НИИ-РИО КВШ МВД СССР, 1987. – 384 с.

5. Тактика допиту та очної ставки під час дізнання і досудового слідства. – К.: Генеральна прокуратура України, Управління криміналістики, 2007. – 25 с.
6. Скригонюк М.І. Криміналістика: навчальний посібник / М.І. Скригонюк. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2004. – 516 с.
7. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Под ред. Н. Шведовой. – М.: Рус. яз., 1988. – 750 с.
8. Салтєвський М.В. Криміналістика. Підручник: У 2 ч. / М.В. Салтєвський. – Х.: Консум, 2001. – Ч. 2. – 528 с.
9. Криміналістика. Техніка і тактика розслідування пре ступлень / Н. Бобров, В. Громов, С. Голунський і др. – М.: Советское законодательство, 1935. – 251 с.
10. Криміналістика / Под ред. А. Винберга и С. Митричева. – М.: Гос. издат. юрид. литературы, 1950. – 303 с.
11. Следственные действия (процессуальная характеристика, тактические и психологические особенности). – Волгоград, 1984. – 238 с.
12. Дубинский А.Я. Производство предварительного расследования органами внутренних дел / А.Я. Дубинский. – К.: 1987. – 84 с.
13. Руководство для следователей / Под ред. Н. Селиванова, В. Снеткова. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 732 с.
14. Михеєнко М.М. Кримінальний процес України: підручник / М.М. Михеєнко, В.Т. Нор, В.П. Шибіко. – К.: Либідь, 1999. – С. 234–270.
15. Максимов В. С. Теория и практика очной ставки на предварительном следствии: дисс... к.ю.н: спец. 12.00.09 / В.С. Максимов. – Свердловск, 1975. – 180 с.
16. Курс криміналістики: в 3 т. / Под ред. О. Куршуновой и А. Степанова. – СПб: Юридический центр Пресс, 2004. – Т. 1.: Общетеоретические вопросы. Криминалистическая техника. Криминалистическая тактика. – 683 с.
17. Давлетов А.К. Очная ставка на предварительном следствии: дисс... к.ю.н.: спец. 12.00.09 / А.К. Давлетов. – Л., 1961. – 170 с.
18. Быков В.М. Фактические основания производства следственных действий по УПК Российской Федерации / В.М. Быков // Журнал российского права, 2005. – № 6. – С. 60–65.
19. Ратинов А.Р. Судебная психология для следователей / А.Р. Ратинов. – М.: Юрлитинформ, 2001. – 456 с.

Kotiuk O. The objective, factual and procedural grounds of simultaneous interrogation of two or more persons are questioned need clarification.

On the basis of differentiation categories «goal» and «objective» proposed revised approaches to the definition of objectives, tasks and factual and procedural grounds simultaneous interrogation of two or more persons are interrogated and made proposals for amendments according to the Code of Criminal Procedure of Ukraine.

In particular, drawn attention to the fact that a mixed approach to the definition of the aforementioned concepts are caused primarily traditional identification in the legal literature general categories of «goal» and «objective», which leads to the fact that instead of goal investigative action defined it's task, or one of them. However, as you know, the goal is always ahead imaginary end result of specific activities and objectives, that is what should be done to achieve this goal. Not accidentally tasks solved during any investigative action usually few and they can be both procedural and tactical sense. This approach also makes it possible to distinguish between strategy and tactics of specific activities, which in this case is the simultaneous interrogation of two or more persons are interrogated.

On the other hand, the definition of the purpose of investigative action and directs it to determine the actual reason. But as scientists and practitioners need a clear definition and demarcation of actual and procedural grounds as this and other investigative actions usually do not pay enough attention, which could cause questions about their legitimacy. In view of this author proposed to determine the actual reason simultaneous interrogation of two or more persons are interrogated and lists of it's procedural grounds. It is noted that the investigator, the prosecutor has the right to conduct a simultaneous examination of two or more persons are interrogated in indications where there are significant differences regarding the circumstances that are the subject of proof to establish additional evidence regarding the true course of these circumstances.

Keywords: *simultaneous interrogation of two or more persons are questioned, confrontation, purpose, objectives, significant differences, the grounds, procedural grounds.*

Стаття надійшла до редакції журналу 22.12.2015 р.